

Érettségi vizsga - 2020

E. d) Próba

Filozófia

9. Teszt

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Minden tétel megoldása kötelező. Hivatalból 10 pont engedélyezett.**
- **A munkaidő hossza 3 óra.**

I. TÉTEL

(30 pont)

Írjátok a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt az alábbi esetek mindegyikénél! Csak egyetlen válasz lehet helyes.

1. Lucian Blaga úgy véli, hogy:
  - a. *az azonnali és biztonságos létezés az ember lényege*
  - b. *a titokban való és felfedésre irányuló lét elsősorban emberi létmód*
  - c. *nem létezik egy adott emberi természet*
  - d. *a titokban való és felfedésre irányuló lét az állatok sajátossága*
2. A Melyek egy erényes élet feltételei? kérdés a következő tárgykörhöz tartozik:
  - a. logika
  - b. szónoklattan
  - c. gazdaságtan
  - d. etika
3. Egy jellegzetes alkalmazott etikai probléma a következő:
  - a. igazság
  - b. abortusz
  - c. antropológia
  - d. örökkévalóság
4. A pozitív szabadság feltételezi:
  - a. az egyének fölötti állami beavatkozás hiányát
  - b. az állam megszüntetését
  - c. az egyéni célok teljesítéséhez szükséges feltételek biztosítását
  - d. az állam érdektelenségét az állampolgárokkal szemben
5. Az ember alkotói sorsa kifejezés láttatja:
  - a. az emberi lényeg létezésének hiányát
  - b. az élet értelmét
  - c. a politikát
  - d. az ember és állat közötti hasonlóságot
6. J.P.Sartre kijelentésének megfelelően, ha *abszolút szabadok vagyunk*, akkor a következők is vagyunk:
  - a. *abszolút felelősek*
  - b. *gondolkodó lények*
  - c. *eleve elrendeltek*
  - d. *szerszámkészítő lények (homo faber)*
7. Az alkalmazott etika tanulmányozza:
  - a. a bizonyosságokat
  - b. a vitatott erkölcsi problémákat
  - c. a nép hatalmát
  - d. az elveket és szabályokat

8. Az egyéni szabadság korlátozása csak akkor törvényes (legitim), ha mások megkárosításának megakadályozására irányul, a következő gondolkodó szerint:
- Arisztotelész
  - J. St. Mill
  - H. Bergson
  - Platon
9. A teleológiai etikák közé tartozik:
- a hedonizmus
  - a teológia
  - az alkalmazott etika
  - deontológia
10. Az újkorban megjelenik a szükségessége annak, hogy a szabadság problematikáját úgy kezeljék, mint:
- logikai problémát
  - jelentésnélküliséget
  - politikai értéket
  - jelentéktelenséget

II. TÉTEL

(30 pont)

A. A bal oldali oszlopban az erkölcs kérdéskörére jellemző sajátos fogalmak és elméletek vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig ezekre vonatkozó igaz kijelentések vannak jelölve számokkal. Írjátok a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását!

a. Eudaimonista etika	1. Elmélet, amely úgy véli, hogy a társadalom az isteni akarat eredményeként keletkezett.
b. Haszonelvűség	2. Úgy véli, hogy a boldogság az értelem útján érhető el, az erénynek megfelelően.
c. Deontológiai etika	3. Latin eredetű kifejezés, és általánosan egy társadalom viselkedési szabályait jelenti.
d. Erkölcs	4. A boldogság fogalmát a helyettesíti a kötelesség fogalmával.
	5. A <i>legnagyobb boldogság elvének</i> szinonímája.

16 pont

B. Érveljetek, hozzávetőlegesen tíz sorban, a következő kijelentés mellett vagy ellen: *a szabadságból fakadó tett (felelősség)vállalást jelent és meghatározza az élet egyediségét.*

8 pont

C. Alkossatok egy példát, amelyen keresztül igazoljátok a kategorikus imperatívusz szerepét/fontosságát.

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

A. Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

Valaki talán azt mondhatná, hogy egyenlőtlenül kellene a hivatalokat kiosztani, bármiféle jó tulajdonság magasabb foka szerint, még ha semmi másban nem is különböznének és egymáshoz hasonlóak is lennének, mivel a különbözőek jogaik és érdemeik is mások.(...) Mivel pedig nem részesedhetnek mindenből egyenlően azok, akik csak egy valamiben egyenlőek, és mindenből egyenlőtlenül azok, akik csupán egy valamiben különböznek, szükségképpen minden ilyen alkotmány hibás.

(Arisztotelész, Politika)

Válaszoljátok meg a következő kérdéseket:

- Azonosítsátok azt a filozófiai tézist, amelyre az adott szöveg vonatkozik. **4 pont**
- Tegyétek nyilvánvalóvá hozzávetőlegesen fél oldalas terjedelemben az *eljáró igazságosság* és *egyenlőség* fogalmak közötti összefüggést, használva az említett fogalmak filozófiai jelentését! **10 pont**

3. Fogalmazzátok meg személyes véleményetek a szövegben megjelenő filozófiai nézőpont időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**

B. Ismerve azt, hogy számos filozófus számára az ember lényege a gondolkodásban rejlik:

1. Érveljetek, hozzávetőlegesen öt sorban a kijelentésben megfogalmazott gondolat/tézis mellett! **6 pont**

2. Szemléltessétek egy konkrét példán keresztül az emberi természet és a társadalom közötti kapcsolatot/viszonyt! **4 pont**